

FREDAGSKOMMENTAR

EVA-KRISTIN URESTAD PEDERSEN

Eva-Kristin Urestad Pedersen (f. 1981) er fra Kristiansand, men bor og jobber i Roma, Italia. Hun har en mastergrad i migrasjonshistorie og har i flere år skrevet for tidsskriftet Minerva.

Forsvar for ytringsfriheten, eller...?

Den store saken den siste måneden, i medier så vel her i Norge som på kontinentet, har vært attentatet mot den franske avisen Charlie Hebdo.

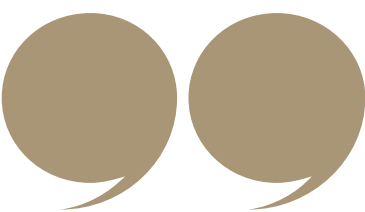
Mordene på redaksjonsmedlemmene i den satiriske, franske ukeavisen satt sinn i kok både i Paris og andre steder. For franskmenn, og spesielt for parisere, var drapene naturlig nok spesielt alvorlige. Det å få så brutale handlinger så nært inn på seg, og det symbolske i at det var en avis som ble rammet, forklarer langt på vei franskmennenes reaksjon. Men massakren av de franske avistegnerne fikk også aviser i de fjerneste av verdens avkroker til å lage sin egen «Jeg er Charlie Hebdo» rubrikk og et (nesten) samlet globalt statslederkorps til å marsjere sammen med parisere, gjennom den franske hovedstaden. Hvorfor det?

I teorien bunner disse reaksjonen i et ønske om å forsvare ytringsfriheten. Man må være forsiktig med å si at millioner av mennesker tar feil, men jeg vil likevel hevde at de menneskene, politikere og vanlige folk, som møtte opp i Paris, og alle de andre som på forskjellig vis har vist sin sympati med Charlie Hebdo, ikke først og fremst gjør det for å forsvare ytringsfriheten. De viser sin avsky mot forferdelige drapshandlinger, ja, men det er ikke to sider av samme sak.

Ytringsfrihet er et juridisk anliggende. Loven garanterer, eller unnlater å garantere, ytringsfrihet. Full ytringsfrihet innebærer derfor også frihet til å komme med rasistiske utsagn, til å ytre antimittistiske holdninger, og til blasfemi. Frankrike, som Norge, og en rekke andre vestlige land, har brokete skussmål i så måte. Det er knapt full ytringsfrihet noen steder. I Frankrike forsøkte man også for noen år siden å gjøre fornektelse av folkemord straffbart (med inntil fem års fengsel og en klekkelig bot), men den loven ble stanset på europeisk nivå. Fornektelse av det armenske folkemord er likevel forbudt i land

Det som skjedde i Frankrike var først og fremst var brutale mord, og at de som har den største jobben å gjøre for å sikre full rett til fri ytring, de gikk først i toget gjennom Paris' gater. De har sånn sett et stykke igjen å gå, skriver artikkelforfatteren. FOTO: NTB SCANPIX

De viser sin avsky mot forferdelige drapshandlinger, ja, men det er ikke to sider av samme sak.

som Hellas og Sveits. De fleste topp-politikere som gikk fremst i opptoget i Paris, de europeiske inkludert, har derfor ganske mye arbeid å gjøre på hjemmebane før de med rette kan kalle seg verdige voktere av ytringsfriheten.

Det var likevel noe mer enn rett til fri tale (eller fri tegning i denne sammenheng) som folk reagerte på i angrepet på Charlie Hebdo. De skyldige for tragedien i Frankrike har begått drap. De drapene var særdeles bestialske og rettet mot mennesker som ikke bar annet våpen enn penn og papir og en trykkeripresse, og det er derfor det har vekket slik avsky. Det er rettmessig avsky i min mening, det er jo grusomme handlinger det er snakk om. De skal likevel ikke forveksles som an-

grep på ytringsfriheten som sådan. Ytringsfrihetens grenser er satt av lovens bokstav, og heldigvis ikke av islamister som tror de har rett til å drepe fordi noen har fornærmet deres gudstro.

Sjener dette noen rolle, da? Kan vi ikke bare si at marsjen var en protest mot en grusom handling, og ferdig med det? Fullt så enkelt er det ikke, dessverre. For det første spiller det en mening for oss som mener vi lever i land med ytringsfrihet at vi forstår hva det innebærer. Full ytringsfrihet fra lovens side betyr at vi kan si hva vi vil uten å bli straffet for å ha sagt det. Det legger byrden på hva vi synes det er greit å si til og om andre mennesker på oss selv og vår egen samvittighet. Ved å gjøre skillelinjen

uklar, går vi i skjul bak lovgivningen og unnlater å se vårt eget ansvar for våre handlinger.

Videre føler nok mange muslimer seg nok også fornærmet av tegningene som stod på trykk i Charlie Hebdo, og selv om det ikke ville funnet på å skyte journalister av den grunn, så har de også vanskelig for å velge side i den unyanserte debatten som fulgte, nettopp fordi de da føler de forneker sin religion. Reaksjonen fra verdenssamfunnets side, har ikke gjort valget deres enklere, men snarere bidratt til å hardne frontene. Det er knapt det verden trenger.

Det finnes ingen grunn til å måtte velge mellom religion og ytringsfrihet, men full ytringsfrihet innebærer at man ikke har noen lovhjemmel som vil garantere mot fornærmelser av det ene eller andre slaget. Så får vi selv velge hvor langt vi vil gå for å understreke et poeng, og hvordan vi reagerer når noen trækker oss på tærne. Kaldmodig blod av syv mennesker er unektelig en helt absurd reaksjon. Det var nok det millioner mennesker i Paris og andre steder i verden reagerte på, og det stiller jeg meg helt og holdent bak. Ikke minst er det viktig å gi støtte til Charlie Hebdo for å unngå at andre aviser i frykt underlegger seg selvsensur, og blir redd for å krenke i frykt for represalier. Slik kan vi jo ikke ha det.

Likevel, til tross for det, er det avgjørende at vi skjønner at det som skjedde i Frankrike først og fremst var brutale mord, og at de som har den største jobben å gjøre for å sikre full rett til fri ytring, de gikk først i toget gjennom Paris' gater. De har sånn sett et stykke igjen å gå.

Jan Vincents Johannessen

Eva-Kristin Urestad Pedersen

Jon P. Knudsen

Trond Madsen